

GRUZIE

Červen 2021

V tomto roce bylo složité někam jet, všude řádil koronavirus. Nakonec po váhání jsme se rozhodli jet do Gruzie. Jako jedna z mála přijímala očkované turisty bez nějakých podmínek. Jeli jsme ve čtyřech s Evou a Ríšou Fürstovými (viz Polsko 2014, Bulharsko a Švýcarsko). V Česku byla Gruzie zařazena do tmavočervené zóny jako riziková země a nedoporučovalo se tam jezdit.

16.6.

Měli jsme koupenou letenku s Lotem přes Varšavu, která nás stála pouze 7,7 tis Kč (původní cena byla 5,5 tis Kč, ale než jsme se rozhodli, že pojedeme, tak se cena zvýšila), ale bylo to bez bagáže. Odlétali jsme v 19,50, Honza nás odvezl na letiště. Mohli jsme sebou mít poměrně velká spoluzavazadla do 8 kg ve velikosti menšího kufříku. My i Fürstovi jsme měli po jednom velkém kufru, který jsme museli zaplatit, jeden menší kufr uvnitř s notebookem a batůžek. Při odbavení po nás požadovali certifikát o očkování a potvrzení o zaslání elektronického formuláře pro příjezd. Student agency nabízela doplacení zavazadla za 2200 Kč, ale to se nám zdálo hrozně moc. Zaplatili jsme pouze 630 Kč, kufr směl vážit maximálně 23 Kg, náš vážil 21 kg.

V letištním prostoru jsme si koupili jednu lahvičku bechera za 300 Kč a na místě ji zlikvidovali. Letiště takřka zelo prázdnotou, krámy byly otevřené, ale pomalu zavíraly, protože naše letadlo bylo ten den poslední a další mělo letět až ve 4 hodiny ráno. Final Cool byl o půl hodiny dříve, než jsme měli uvedeno na letence, protože nás vezli k letadlu autobusem.

Nad Prahou byl krásný výhled, letěli jsme přímo nad centrem. V nabídce Student agency bylo uvedeno, že není žádné občerstvení, ale dostali jsme alespoň vodu a šáteček, buď se špenátem nebo s jablkem. Letadlo bylo malé pouze 2 a 2 sedadla a bylo poloprázdné. Připadalo mi jako docela historický kousek, protože bylo vrtulové. Letěli jsme něco přes hodinu, ve Varšavě jsme měli hodinu na přestup. Richard si tam byl zakouřit, měli k tomu určené prosklené boudičky, ve kterých nebylo přes kouř skoro vidět. Člověk ani nemusel kouřit a měl kouře dostatek. Cestou nás nikdo nekontroloval, až u nástupu chtěli opět očkování. Lidé bez něj museli mít test. Do Tbilisi jsme odlétali v 22.30, trochu se zpožděním. Cestou jsme dostali opět šáteček a vodu.

V Gruzii mají svoji speciální abecedu, která vypadá jako malovaná, ale skoro všude jsou nápisy v latince. Je trochu problém, jak jsou psány názvy různých míst, někdy je to ve více variantách. Já uvádím názvy většinou počeštěné, v podobě jak se to čte, tedy s písmeny s háčky, obvyklejší jsou přepisy anglické.

17.6:

Před přistáním, které mělo být v 3:55, dostal Vlád'a sms, že na nás bude čekat člověk z půjčovny s cedulkou s jeho jménem. Opravdu tam dorazil, ale zrovna v okamžiku, kdy pánové měnili peníze. Vyměnili eura v poměru 3,8 Larů za 1 E, vycházelo to tedy 6,5 Kč za 1 Lar (Gel). Člověk z půjčovny nás odvedl k autu na parkovišti, byla to Toyota Highlander, čtyřkolka s automatickou převodovkou. Vlád'a dostal instruktáž, jak se to ovládá. Auto byla docela šunka, na jedné straně měla zakytovaný blatník. Mysleli jsme, že má najeto 112 tis. km, ale bylo to ještě horší, protože údaje byly uváděné v mílich.

Předávající zaměstnanec nám řekl, ať si auto ofotíme, abychom o nějakých šrámech dokázali, že už tam byly. Byla ještě skoro noc, tak se to moc fotit nedalo. Vlád'a se zlobil, že v autě nebyl vzadu kryt na zavazadla, pán tvrdil, že to nevadí, protože je vše hlídáno. Auto bylo zřejmě americké proveniencie, protože mimo míli mělo uvedenou teplotu ve farnheittech. Čas ukazoval o hodinu jinak než ve skutečnosti, ale nepřišli jsme na to, jak byl se měl přehřídit. Jinak v Gruzii byl čas posunutý o 2 hodiny oproti Česku.

Vyrazili jsme, pán z půjčovny nás vypustil z parkoviště, zaplatil parkovné. V tom jsme si však uvědomili, že jsme chtěli zjistit, jak je to na letišti s testováním, které jsme potřebovali nazpět. Tak jsme zastavili na dalším parkovišti u odletů a Vlád'a to šel zjišťovat. Prý se na letišti netestuje.

Vyrazili jsme do Tbilisi. Jelo se krásně, bylo velice brzy, tak skoro nikdo nejezdil. Vlád'a vymyslel, že pojedeme na kopec ke klášteru Transfiguration. Odbočka k němu však byla rozkopaná, tak jsem to zkusila navigovat přes staré město. Vlád'a tam vjel do jednosměrky, nebylo to ale značené a ani tam nebyl příkázaný směr jízdy. Když jsme to zjistili, snažil se Vlád'a otočit na křižovatce a hned na nás přijeli policajti. Vlád'a komunikoval anglicky, oni moc ne, snažili se rusky a Vlád'a to přesměřoval na mne. Dali mu dýchnout. Policista mi pak říkal: „Vysvětlete svému manželovi, že do jednosměrky v protisměru se jezdit nemá“. Pak mně vysvětlili, jak se ke klášteru dostaneme – souběžnou silnicí s tou rozkopanou. Jeli jsme tam tedy, vyjeli na kopec, ale na odbočce ke klášteru byl zákaz vjezdu. Po předchozí zkušenosti jsme si nedovolili tam jet. Po silnicích tu jezdí stále plno policajtů.

Tak jsme jeli k pevnosti Narikala. Chtěli projet místním husákovým tichem pod pozemky tbiliského milionáře, kde se mělo zabočit, ale byl tam opět zákaz. Bohužel ve stažených gruzínských mapách to nebylo označeno. Sjeli jsme dolů do města a zaparkovali v podzemních garážích u dolní stanice lanovky u parku Rike, která jezdí na pevnost. Zatím však nejezdila. Prohlédli jsme si park. Byly tam dvě prosklené housenkovité stavby, trochu zanedbané, v nichž byl nějaký koncertní a výstavní sál. Přes řeku Mtkvari tam vedla zajímavá lávka (most Míru), byla zakrytá nápaditou prohnutou prosklenou konstrukcí. Chodilo tam několik nabízeček projížděk po řece. My zašli okolo kruhového objezdu ke kostelu Metechi ze 13. století, je pravoslavný, uvnitř nějaká žena četla litanie. Muži do něj nesmějí v tílkách a kraťasech, ženy musí mít zakrytou hlavu a nesmí dovnitř v kalhotách, z nás to splňoval pouze Vlád'a. Před

kostelem nad řekou stojí jezdecká socha krále Vachtanga, který v 5. století učinil Tbilisi sídlením městem.

Kousek od kostela jsme si dali šťávu vylisovanou z ovoce, bylo to z pomerančů, granátového jablka a ananasu. Objednali jsme si to, aniž jsme se zeptali na cenu, docela nás zaskočilo, když za to chtěli 30 Gel (larů).

Lanovka jezdila od 10 hodin, chvíli jsme čekali před ní. Cesta nahoru stála 2 Gel s průkazkou, vystavili nám ji, ta nás stála 10 Gel. Bylo to na MHD, ale nevyužili jsme to. Nahoře na kopci stojí ohromná socha Matky Gruzie (Kartlis Deda). Je z hliníku, 20 m vysoká, v jedné ruce drží meč, ve druhé pohár vína. Má to zobrazovat pohostinnost a odhodlanost bránit vlast.

Šli jsme navštívit botanickou zahradu, sestoupili jsme do ní do údolí. Zaplatili jsme vstupné 4 Gel. Důchodci sice měli platit 1 Gel, ale nás neuznali, platilo to jen pro místní. V parku byla divoká krajina, hodně vyprahlá. Bylo to trochu zanedbané. Cestou byl krásný vodopád pod mostem, rostly tam bambusy. Šli jsme podél vody dolů. Kousek stranou tam byla Japonská zahrádka. Byla jen malá a ne moc udržovaná. Vyšli jsme ze zahrady dolním východem. Byly zde i pokladny, v mapě to nebylo označeno. Šli jsme okolo mešity k řece a přes most k autu. Za parkování jsme zaplatili 6 Gel.

Pak již jsme jeli do objednaného hotelu. Cestou jsme se zastavili v Carefouru. Byl velice dobře zásobený, měli tam dobré ceny. Bylo zajímavé, že cukr, rýži apod. tam prodávali v ohromných nádobách na váhu. Měli tam spoustu sušeného ovoce, placatý nekvašený chleba. Koupili jsme si pivo Kazbegi po 2 larech.

Ubytování jsme měli objednané v hotelu Rich. Dostali jsme dva pokoje ve třetím patře bez výtahu. Jako pozornost podniků jsme dostali vody, limonády, banány a jablka. Hned jsme šli do bazénu, byl na terase za hotelem, dlouhý asi 10 m. Voda byla docela studená, ale bylo to perfektní osvěžení. Nikdo zde nestačil a proto i Vláďa plaval. Eva relaxovala na lehátku a trochu si i zdřímla.

Byli jsme hodně unavení, ani jsme nešli na večeři, Vláďa dal první příspěvky na facebook. Asi do 10 hodin jsme seděli na balkóně, měli jsme mezi sebou zábradlí.

18.6.

Ráno jsme vstávali před 8. hodinou, já s Evou jsme si byly ještě před snídaní zaplavat a udělaly jsme asi 15 bazénů. Snídaní jsme měli na devátou hodinu. Dostali jsme salám, sýr, 2 tvarohové pomazánky, vajíčka, croisanty a zeleninu. K tomu mohl být čaj nebo káva, Fürstovi si dali oboje, kafe byl jen maličký koflíček s lógreem.

Asi v 9:45 jsme vyrazili. Změnili jsme itinerář a jeli ke klášteru Davida Garedži. Jeli jsme po dálnici na východ, ona to ale nebyla moc dálnice, spíš obyčejná silnice, do Sagareja. Tam jsme odbočili na jih, čekali jsme prašnačku, na počátku byly nějaké díry, pak pokračovala perfektní nová silnička. Cestou byl vjezd do rozsáhlých sadů. Byla tam cedule: pozor traktor a pozor hadi. Vlála tam ohromná gruzínská vlajka, rádi je tu vyvěšují.

Zastavili jsme se ve vesničce Udabno, měli tam bar Oasis v rozestavěném baráku. Dole to vypadalo jako garáž, vedle byl bar. Dali jsme si tam kafe a vodu. Chvíli jsme tam poseděli, byl tam pohled jak do prerie, měli tam venkovní posezení, ale raději jsme byli ve stínu. Číšník tam byl Polák.

Jeli jsme ke klášteru David Garedža. Nikdo tu nebyl, jen jsme venku potkali jednoho mnicha. Procházeli jsme klášterem, chodili jsme po schodech, na pavlači, dolů na nádvoří s křížem. Byl tam nenápadný kostelík jako součást budovy. Dveře do něj byly sice zavřené, ale stačilo jen vzít za kliku, nikde nikdo nebyl. Uvnitř byl ikonostaz a obrazy svatých.

Pak jsme chtěli jít do kopce k dalšímu klášteru Udabno, za ním jsou ve skalách vytesané další kostely a modlitebny s freskami. Nahoru vedla docela drsná cesta, vyšplhali jsme nad klášter a tam byli vojáci a říkali, že Udabno je zavřené. Přesto jsme se vydali dál. Pod strmým

svahem z ploché skály tam byla ještě malá kaple vytesaná do skály. Šli jsme tam a dva ozbrojenci šli za námi. Když jsme chtěli pokračovat do kopce, nedovolili nám to. Prý jsou problémy na hranicích, nesmí se tam. Za kopcem je totiž Azerbajdžán. Velice nás to mrzelo. Vláďa vojákům řekl, že by to mohlo být napsáno pod kopcem, že se tam nesmí. Jak dlouho to trvá nebo bude trvat, jsme se nedozvěděli.

V této oblasti je totiž hranice celkem nejistá, o kus dál vede po vrcholu, zde je kus pod ním. Asi je to tím, že skalní chrámy jsou souborem s Davidem Garedža. Ptala jsem se, jestli je možné vylézt na vyhlídku na hranicích o kus zpět, ale prý také ne. Tak jsme jeli na křižovatku na Kisajno, kde je hranice od silnice asi 50 m a na prašnače za odbočkou ještě blíž. Zastavili jsme tam, já dle mapy identifikovala hranici, tak jsme se tam zastavili. Vláďa se otočil a fotili jsme. Azerbajdžán byl pod námi, hranice nebyla nijak označena, nebyly tu žádné cedule, na jaké jsme zvyklí od nás. O pár metrů dál byla vyhlídková věž a pod ní auto. Byli to vojáci a vyrazili okamžitě k nám. Ptali se, kam jedeme, odkud jedeme a co tam děláme. Cestou dále byly velice fotogenické výhledy.

Cestou zpět jsme se opět stavili v restauraci Oasis v Udabnu, dopoledne nás totiž zaujala nabídka jídel, tak jsme si tam dali. Vláďa si dal grilované kuře s bramborem, byla toho pouze malá porcička. Ríša si dal chačapuri se sýrem, což je takový koláč a je to strašně syté. Eva si dala veganské jídlo ajunsandali, bylo to převážně se zeleninou. Já si dala lobio – fazole, řidší směs se zeleninou, velice dobře ochucené, k tomu jsem měla chleba.

Pokračovali jsme do Signagi dále na východ. Podél cesty bylo plno stánků – nabízeli sýry, maso, štangle sušeného ovocné. Signagi je údajně nejkrásnější město Gruzie, sjíždí se k němu z kopce. Dolů se také dalo spustit lanovkou v závěsu. Eva se jí chtěla svézt. Okolo města je pás hradeb o délce 4 km, je to druhé největší opevněné město na světě. Hradby jsou i v místech, kde nejsou žádné domy.

Napřed jsme se stavili u kostelíka Sv.Štěpána, který je vestavěný do jedné věže v opevnění. Ulička u hradeb byla dost úzká, nedalo se tam moc parkovat, tak Vláďa raději zůstal u auta. Když pak přeparkovával, aby byl více u kraje, ukopnul práh u auta. Naštěstí se dal nasadit. Kostelík byl uvnitř černý, bylo tam jen pár obrázků Krista. U vchodu seděla babča a nabízela svíčky, byla viditelně zklamaná, že je nechceme. Vylezli jsme nahoru na ochoz ve vnitřním obvodu věže, kostelík byl uvnitř. Na vyhlídce byla kaplička.

Pak jsme popojeli do další části, bylo tam možno jít po hradbách. Byla to v podstatě lávka se zábradlím. Šli jsme přes tři věže, kameny i zábradlí bylo rozpálené. Eva si dala ruličkovou zmrzlinu. Na plech chlazený asi dusíkem dali jahodu, kus melouna, mléko. Prodavač to na plechu rozšmelcoval, pak rozválel, rozkrájel, udělal závitky a dal do kelímku. Bylo to zajímavé. Koupili jsme si tam štangle sušeného ovoce na provázku ve vinném obalu – čurčchely. Na ulici tam bylo plno prodejců – nabízeli hlavně pletené věci a chlupaté čepice.

Cesta zpět nám trvala asi 2 hodiny. Zastavili jsme se u vineshopu, bylo však již bohužel zavřeno. Jinak to tu bylo velice nápadité, jako poutač tam měli ohromné lahve. Na kraji Tbilisi jsme nakoupili piva a večeři (chleba a salám).

Do hotelu jsme dojeli se setměním, ale já s Evou si byly ještě zaplavat. Poseděli jsme opět na balkoně. Eva s Ríšou koupili místní víno za 5 larů, my pak přidali naše víno dovezené v Čech.

19.6:

Ráno jsme měli snídani na 8. hodinu, ještě předtím jsme si byly s Evou zaplavat. K snídani bylo to samé, co včera, ale bylo toho dvojnásobné množství, a navíc vaječná omeleta. Čaj jsme měli hotový, museli jsme doobjednat pro Fürstovy kávu. Vyráželi jsme již před devátou hodinou.

Jeli jsme do Mcchety. To znamenalo projet skoro celé Tbilisi směrem na sever. Provoz byl celkem hladký, jelo se skoro celou cestu po nábřeží. Cestou byly docela zajímavé stavby, např. v podobě kvádrů daných přes sebe křížem.

Napřed jsme jeli ke klášteru Džvari. Je na kopci nad řekou proti Mcchetě, je to kostelík z 11. století, má půdorys kříže. Uvnitř zrovna probíhala bohoslužba. Přípravovali tam nějaké občerstvení a zpívali přitom. My s Evou jsme byly zakuklené dle místních zvyklostí. Ale na místní černě oděné babky jsme neměly. Když jsme odjížděli, přišlo tam hodně aut.

Sjeli jsme dolů do Mcchety. Bylo to původní hlavní město Gruzie do 5. století. Šli jsme ke katedrále Sveticchoveli. Její základy jsou již ze 4. století, současná stavba je z 11. století. Od parkoviště jsme museli jít uličkou prodejců. Prodávali tam převážně pletené věci, koberce, chlupaté čepice.

V katedrále probíhala svatba. Ženich s nevěstou měli na hlavách koruny. Mnich memoroval nějaké litanie, okolo bylo plno turistů a dětský zájezd, tak byl obřad docela rušen. Uvnitř katedrály byla vestavěná kaple a hranatá věž, ohromné křeslo, postranní oltáře, po stěnách fresky. Katedrála stojí na opevněném nádvoří, okolo jsou hradby. Jinak tam rostou keře a květiny, v rohu stojí farní dům.

Při zpáteční cestě jsme koupili koření, tyčky ze sušeného ovoce a ořechů, Eva si koupila náramek. Poseděli jsme v restauraci, ale dali jsme si jídlo pouze u pultu – dali jsme si chačapuri a piroh s masem. Obsluha byla velice langsam.

Při odjezdu jsme zjistili, že máme skoro vyfouknuté přední kolo. Zajeli jsme k nejbližší pumpě. Vzali jsme benzín a místňáci se nás hned ujali. Zkusili nafouknout kolo, ale bylo vidět, že neustále uchází. Poslali nás do pneuservisu, jen asi 300 m daleko. Tam nám kolo sundali a zjistili, že je na něm dost velká díra, pneumatiky byly bezdušové. Vyměnili nám ji za ojetou pneumatiku. Pak nám změřili tlak na ostatních kolech. Zjistili, že pravá zadní má nižší tlak, tak

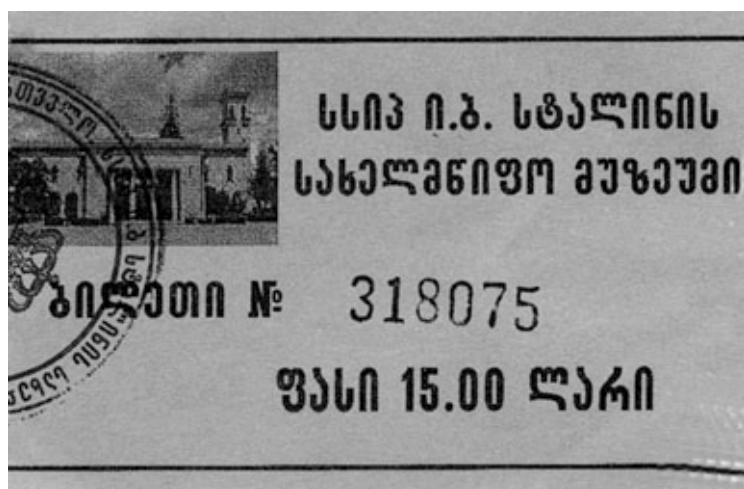
nám řekli, ať počkáme ¼ hodiny a uvidíme. Po uběhnutí této doby bylo jasné, že i toto kolo mírně uchází. Zkusili ho posíkat a zjistili, že jsou tam asi 4 díry. Takže museli vyměnit i druhou pneu. Stálo nás to 200 larů za pneu a 50 larů za práci, tedy jsme to pořídili celkem levně. Měli jsme pochybnosti o stavu pneumatik při převzetí z půjčovny.

Jeli jsme dál do Gori, bylo to asi 70 km po dálnici. Gori je rodištěm Stalina. Mají tu jeho ohromné

muzeum. Je to stavba v socialistickém realismu s podloubím vepředu. Uvnitř v patře byl přehled Stalinova života. Byly tam fotky, dokumenty, obrazy. Ke konci byly dary sprátců států, byly tam také ohromné vázy z Československa. V jedné místnosti byla autentická Stalinova pracovna přenesená sem z Moskvy. V přízemí byla maličká expozice z gulagů a jejich spojitost se Stalinem.

Vedle muzea stojí Stalinův železniční vagon, kterým jezdil, protože nechtěl létat. Jel s ním do Jalty. Vagón byl původně ve vlastnictví cara Mikoláše a Stalin si ho nechal upravit. Byla tam jídelna, ložnice, koupelna, ubikace personálu. Mělo to dokonce jednoduchou klimatizaci.

Před muzeem je rodný domek Stalina. Je umístěn pod stříškou a sloupy, je z vepřovic. Těžko tu asi stál takovýhle malý domek uprostřed náměstí. Buď ho sem přemístili nebo vybourali sousední domy. Nikde se o tom nepíše a původní obrázky také neexistují.

Nebylo ještě tak pozdě, tak jsme se rozhodli, že vylezeme na pevnost Gori. Leží blízko centra, nahoru byl docela krpál, naštěstí foukal vítr, tak snižoval hic. Pevnost vypadá lépe zezdola, má docela mohutné hradby. Nahoře je to placka a hradby jsou nízké. Byl odtud pěkný výhled na město.

Sešli jsme dolů a jeli se ubytovat. Měli jsme objednané ubytování ve vinném sklepě Gogi Dvalishvili. Bylo to dobře značené, vedl tam ale hrozný příjezd z hlavní. Byl to patrový domek porostlý vínem. My dostali patro, byl tam obývací a dvě ložnice, předtím byla terasa s houpací lavicí.

Když přišel pan domácí (byl obstarávat včely), tak nás začal napájet vínem z vlastních zdrojů. Bral to jako ochutnávku. Dal nám ochutnat tři druhy vína - bílé, růžové a červené.

K vínu jsme od paní domácí dostali okurky, chleba, sýr. Pan domácí pil jako duha, paní domácí pouze decentně. My dostávali neustále příděl. Povídal nám rusky o svých synech (jeden je kněz) a vnukovi. Manželce říkal opozice. Na závěr byla pro dámy višňovka, pro pány calvados, výborný, ale museli jsme utéct.

20.6.

Ráno byl Vláďa dost vyřízený a tvrdil, že už nebude pít. Pan domácí byl také trochu pokleslý. Ukázal nám svůj vinný sklep a kupodivu mluvil anglicky. Ve sklepě měl spoustu lahví, některé hodně zaprášené. V zemi měl zapaštěné keramické nádoby, v nichž se dle staré receptury vyrábí víno, měl tu i nerezový sud a lis na víno. V nejteplejších dnech musejí sklep klimatizovat

Snídani jsme dostali celkem netradiční - vaječnou omeletu, houby ochucené koprem a nějakým dipem, sýr, placatý chléb a nějaké sladké ořechové rohlíčky. Koupili jsme od pana domácího 2 láhve růžového vína po 20 Gel. Ráno stálo na stole 9 prázdných lahví (po 0,7 l), to jsme zřejmě předchozí večer vypili.

Vyrazili jsme na ruiny Uplisciche. Bylo to starověké město a pevnost částečně vytesané do skal, v určité době i královské sídlo, na kopci byly chrámy a paláce, vesnice pod kopcem. Otvírali až v 10 hodin, chvíli jsme museli čekat. Vstupné činilo 15 Gel.

Areál byl velice rozsáhlý, dole pod schody jsme viděli zelenohnědého hada. Byl později identifikován jako druh slepýše, ale pěkně velký. Vystoupali jsme po kovových roštových schodech a tam byly zbytky starověkých paláců – různé jeskyňky, i větší sály, některé měly tesané kazetové stropy. Byl tam i sklep na víno s dírami do země.

Na vrcholku stál opravený kostelík. Uvnitř byly dvě ženské, prodávaly tam pohledy a hlavně náboženské obrázky nebo svíčky. Museli jsme si obléci zavínovací sukně a šátek na hlavu. Dolů se scházelo jinou cestou, až pod kopcem jsme zjistili, že hlavní vchod byl tunelem se schodištěm. Pak jsme se šli ještě podívat do muzea, měli tu informace o historickém vývoji areálu, o archeologických vykopávkách, exponáty tu vykopané. Mezi pokladnou a areálem vyrostlo mezitím řada stánků se suvenýry případně obrazy.

Pak jsme jeli na jih od Gori do vesničky Didi Ateni, kde stojí kostelík Sioni z 11. stol. Byl to typický místní kostelík s šestihrannou věží a jehlanovou střechou. Zvenku byl zdobený reliéfy. Uvnitř byly docela pěkné fresky. Měli tam piktogram, že se nemá fotit ani filmovat, ale neřešili

to. Ikonostaz v kostele byl nový. Ikony byly velice pěkné. Silnička k Ateni byla v hrozném stavu, plácali jsme se tam hodně dlouho, i když na zpáteční cestě byl Vlád'a již otrkanější. Ale asi jí budou upravovat, protože tam byly začaté práce na opěrných zdech a rozšíření silnice. Na skále nad zužujícím se údolím nad Ateni stojí zbytky pevnosti.

Bylo po poledni, tak jsme se chtěli v Gori stavit na jídlo. V našem směru jsme nic neviděli, v protisměru ano. Vlád'a se otočil a pomalu jel podél kraje silnice, to, co považoval za restauraci, byla asi prodejna masa, zahrnul tedy do boční uličky a chystal se v ní otočit. Najednou za námi policajti, něco hlásili a dávali znamení, ať zastavíme. Chtěli po Vlád'ovi papíry a ptali se, kam jedeme. Řekli jsme, že hledáme hospodu, a oni nás hned pustili. Zastavili jsme u stánku, kde měli namalovaný hamburger a dali jsme si tu gyros. Byl za 7 larů a byl skvělý. K tomu já jsem měla ledový čaj.

Pak jsme měli dle plánu jet do Kutaisi. Rozhodli jsme se ale, že ještě navštívíme město Chiatura. Je to průmyslové město s komunistickou minulostí. Leží v hlubokém údolí řeky a sídliště stojí až nahoře nad údolím. Z toho důvodu tam vybudovali lanovky, které lidi vozily jako MHD. Lanovky byly ve strašném technickém stavu. Dle jednoho cestovatelského deníku ještě před 5 lety pracovaly. Dnes nejezdí ani jediná. Jen jsme viděli na několika místech viset rezavé kabinky. Obzvláště jedna měla skoro vražedný spád. V centru města se měly setkávat čtyři trasy, tak jsme tam jeli a oni tu vybudovali nové supermoderní stanice lanovek a stály tam i kabinky asi pro 10 lidí. Bylo to dost podobné těm v Alpách, ale ještě to nebylo dodělané. Město je hodně zanedbané, hlavně průmyslové budovy jsou opuštěné a zdevastované, v řece teče úplně černá voda. V některých panelácích byla opuštěná patra bez oken a balkonů. Nahoře nad městem stal sovětský válečný památník - byl na něm voják a nějaká ženská postava.

Pak již jsme jeli do Kutaisi, místa našeho noclehu. Ulice našeho ubytování byla Newport, byla dosti hnusná, hodně zanedbaná. Naše ubytování nebylo označeno O.K. (jak bylo uvedeno v Bookingu), našli jsme to pouze podle čísla. Byl to domek mimo frontu ostatních s dvorkem před ním. Dostali jsme dva pokoje v patře. My sice s klimoškou, ale nešlo zavřít okno. Furstovi bez klimošky a bez okna v ložnici, ale za to s kuchyňkou a sezením. Měl tu být bazén, byl však zavřený. Pan domácí tvrdil, že ho čistil po bouři a dal nám 20% slevu. Ale vůbec netušíme, kde by ten bazén měl být.

Vyrazili jsme na večeři. Přešli jsme centrální náměstí, uprostřed je ohromná fontána s koňmi a dalšími zvířaty okolo. Kolem fontány je docela divoký kruhový objezd. Na jedné straně byl park. Dle mapy jsem našla ve vedlejší ulici hospodu. Číšník nám tvrdil, že má točené pivo, na což jsme se chytli, pak přinesl lahváče. Dali jsme si jídlo – já studenou okurkovou polévku, Eva Caesar salát. Vlád'a kuřecí barbeque, byl to pěkný kus masa a stálo to jen 12 Gel (moje polévka 8 Gel). Poseděli jsme, pánové si dali 2. pivo. Vraceli jsme se již za tmy.

21.6.

Trochu jsme pozměnili itinerář. Napřed jsme jeli do kláštera Gelati. Je 20 km od Kutaisi, stojí na kopci s vyhlídkou. Jsou tam 2 kostely, zvonice, další stavby a nějaké ruiny. Viděli jsme kousek před klášterem ležet krávu na silnici, která zřejmě rodila. Eva se chtěla dívat, ale přesvědčili jsme ji, že to uvidí potom, a šli do kláštera. Po našem návratu však kráva byla pryč, zřejmě ji nějak odvezli. Bohužel hlavní budova byla v lešení, lešení bylo i uvnitř. V kostele byly unikátní fresky, i za lešením byly vidět. Byly i v tom menším kostelíku. Je úžasné, co tu bylo před 1000 lety a jak se to uchovalo. Celý klášter měl nové střechy, ale plechové, tedy nijak moc nedodržují původní stav.

Přijely tam dvě maršutky a bylo neskutečné, kolik z nich vyskákalo dětí a jejich doprovodu. Pak jsme jeli na Gruzínský Grand kaňon. Je to kaňon Okace na sever od Kutaisi na řece Saciskvilo. Měli jsme trochu strach, jaká tam povede silnice, ale byla perfektní a zřejmě skoro nová. Jen odbočka z hlavní nebyla vůbec značena. Absolvovali jsme docela divoká stoupání či klesání a serpentýny. Dojeli jsme do vesnice Zedal Gordi, kde jsme se občerstvili v kiosku.

Vlád'a si pro změnu dal kuřecí kousky, já maso s bramborami. Příprava jim docela trvala. Nabízeli se nám různí dopravci, že nás odvezou ke kaňonu, protože pěšky je to tam 2,5 km.

Nedali jsme se zviklat a šli pěšky. Prodávali tam vstupenky v infocentru, které však o ničem neinformovalo. U vstupu nám zkontrolovali teplotu a postříkali nás desinfekcí. Lístky stály 17,50 Gel, pro domorodce to bylo za 9,50.

Vyrazili jsme pěšky po kamenném chodníčku. Byl asi 1 m široký z plochých zabetonovaných kamenů. Bylo to docela náročné dílo. Většina cesty vedla lesem Dadiani, tak tu byl stín. V lese se pásly krávy. Na konci byl dost padák, na cestu dost velký, už by to sneslo schody. Došli jsme ke vstupu do kaňonu, kam jezdí místní taxíky. Stálo jich tu několik.

Obsluha nám sňala quer kód ze vstupenky a prošli jsme turniketem dovnitř. Asi by to mohlo fungovat i bez té obsluhy, ale otočné tyčky od turniketu chyběly. Šlo se dolů po ocelových roštech po spoustě schodů. Celá trasa nad kaňonem měří 1,5 km a je tu asi 890 schodů, chodník je jednosměrný. Dole na kraji chodníku byla boudička s hlídačem. Necítila jsem se na roštech a pohledem pod ohoz moc dobře. Rokle je docela zarostlá a není na dno vidět, ale až z chodníčku byla vidět ohromná hloubka pod námi.

Chodníček končil plošinou vystrčenou nad propast. Opět tam seděl v boudičce hlídač. Vyfotili jsme se tam v několika místech. Chvilí po nás přišla docela veliká skupina lidí. Jeden pán se nás ptal, proč jsme jeli z Čech tak daleko, že je u nás taky krásně, hlavně jeskyně. Mluvil poločesky. Hned nad schody bylo občerstvení, dala jsem si tam pivo, které se velice hodilo.

Došli jsme k parkovišti aut, kde se nám nabízeli jako taxíky na odvoz. Chtěli za to 50 Gel, pak slevili na 40, ale i to se nám zdálo moc. Eva s Ríšou se vraceli po příchozí cestě. My šli po cestě, kudy jezdila auta. Oba jsme si namočili pokrývky hlavy, protože byl děsný hic. Myslela jsem, že cesta pro auta bude mít menší spád a lépe se po ní půjde. Opak byl pravdou. Zeshora jel gazík, opět nám nabízel svezení. Z 25 šel na 20, tak jsme s ním jeli. Byla to hodně drsná jízda. Cesta byla naprosto nesjízdná, místy tak prudká, že jsme mysleli, že to nevyjede. Šíleně to skákalo, byl jen zázrak, že jsme se nepřevrátili. Litovali jsme, že jsme nešli pěšky, ale byl to zážitek. Dali jsme si kafe a vodu než přišli Fürstovi. Vlád'ovi se při té divoké jízdě zablokoval telefon, chtělo to po něm PUK, tak to komunikoval mým mobilem s Honzou.

Pak jsme jeli do rezervace Sataplia. Mají tam být otisky brontosauřích tlap, jeskyně a muzeum s kostrou dinosaura. Přijeli jsme tam, ale řekli nám, že jeskyně a muzeum je zavřené, dovnitř se dá jít pouze s průvodcem a prohlídka bude až ze 20 minut. Na to jsme se vykašlali.

Přejeli jsem do lázní Tskaltubo. Mají viditelně to nejlepší za sebou. Zřejmě vzkvétaly za sovětské éry. Nyní je řada lázeňských domů vybydlených a zarostlých. Lázeňský park je zanedbaný. Prošli jsme se tam, byli jsme u pramene – voda nám nepřipadala nijak zvláštní, byla to úplně normální nesyčená voda. V centru parku stál pěkně rekonstruovaný lázeňský dům, uvnitř byl velice výstavný. Měl tam být radonový pramen, ale nebyl. Byla před ním fontána s Herkulem přemáhajícím lva. Na kraji parku byla soustava více fontán, děti se v nich koupaly a kluci tam házely pubertáčky.

Vrátili jsme se do hotelu a večer jsme vyrazili jako včera. Cestou tam nás doprovázel pes a nedal se zahnat, až když jsme přecházeli hlavní ulici, již se za námi nepustil. V hospodě tentokrát měli točené pivo pouze za 3 lary. Dala jsem si kebab, Ríša barbecue, Vlád'a a Eva jalankviri, tedy brambory s masem, já to měla v trochu jiné podobě k obědu. Museli jsme si sednout uvnitř, protože venku začalo pršet.

Vrátili jsme se do ubytování.

22.6.

Ráno jsme měli objednanou snídani na 8:15, ale paní zaspala a neměla to připravené. Na ulici jsme se potkali s metařkou, která se ráno zkamarádila s Ríšou při kouření. Chtěli jsme se podívat do tržnice, metařka nám říkala, že to nemá cenu. Přesto jsme do tržnice jeli, protože je největší v Gruzii. Je neskutečně veliká, převážnou část tvoří zelenina a ovoce. Koupili jsme okurky a

koření, u masového pultu se Richard fotil s prasečí hlavou. Prodej oblečení a bot bylo tak trochu jako vietnamská tržnice. Koupili jsme ještě nektarinky a potkali jsme tam opět známou metařku.

Pak jsme jeli k Prometheově jeskyni. Dostali jsme lístky na 11,20. Při vstupu nám měřili teplotu a stříkali desinfekci. Měli jsme mít roušku, ale řada lidí je neměla a někteří jen pod nosem. Pustili dovnitř asi 50 lidí, takže jich bylo docela dost. Průvodkyně mluvila anglicky a rusky, docela se tomu dalo rozumět. Jeskyně byly objevené teprve v roce 1983 a zprovozněné až v roce 2011. Byla tam krásná krápníková výzdoba, místy bylo barevné osvětlení, průvodkyně docela spěchala. Prošli jsme několik ohromných sálů, na konci vyšli někteří ven a druhá část včetně nás šla na lodičky. Vyfasovali jsme blembáky na hlavy, protože tam byl docela nízký strop. Tam to bylo již bez výzdoby, vodní tunel měl délku 380 m, na konci jsme vyjeli ven. Jelo to docela rychle s motorem. K infocentru byl návrat autobusem. Tam jsme si dali v občerstvení oběd – odžachuri, což je variace guláše a kuřecí špíz, ceny měli velice příjemné.

Pak nás čekal přesun dlouhý 250 km do podhůří Kavkazu do Mestie. Jeli jsme přes Khobi, kde jsme se zastavili na kafe. Na náměstí stála moderní ocelová socha, něco jako strom, nad ním byly holubičky, nahoře seděl orel, dole pavoučí síť s pavoukem. Za náměstím byl socialistický dům kultury s mohutným reliéfem s koňmi na střeše.

Za Zugdidi jsme uhnuli po menší silnici do Mestie. Bylo to ještě 136 km. Celkem krátce jsme jeli rovnou krajinou, posléze se to začalo zvedat a pak jsme jeli údolím podél řeky Enguri. Napřed byla docela dlouhá přehrada, pak kaňon, řeka byla velice prudká, trošku rozvodněná, barva šedá, zřejmě z tajícího sněhu. Cesta nám trvala skoro do 8 hodin, protože jsme zastavovali na různých fotogenických místech.

Byli jsme ubytovaní v penzionu U 3 borovic. Neměli pro nás připravené pokoje, měli v tom nějaký binec, museli jsme čekat, až nám něco dají. My s Vládou údajně dostali lepší pokoj, ale nijak nám to nepřípadalo. Jen jsme byli v rekonstruované části penzionu. Pokoj byl bez příslušenství, které bylo společné na chodbě.

Vyrazili jsme do města na večeri. Zakotvili jsme v hotelu Posta, skoro nikdo tu nebyl, jídla byla docela průměrná. Pivo měli pouze lahvové Targ. Vlád'a si dal oblíbené odžachuri, já s Fürstovými jsme si dali tasmijabi – brambory se sýrem. Oni z toho nebyli moc nadšení, mysleli si totiž, že to bude zapečené a ono to byla spíše kaše se sýrem.

Večer jsme si dali víno z Gori. Druhá láhev bohužel vypadla v Tsaktubě z kufru a rozbila se.

23.6.

Ráno jsme měli snídani v 8 hodin, bylo to po smlouvání, protože jinak jí nabízeli až od 9:30. Dostali jsme chačapuri, vařená vejce, zeleninu a perník.

Měli jsme celý den na výlet do Ušguli, což je horská vesnička zapsaná v Unesco. Leží ve výšce přes 2000 m a je to nejvýše položená trvale osídlená vesnice v Evropě. Bylo to tam 50

km, ale trvalo to skoro 2,5 hod. Jelo se přes průsmyk Ugviri ve výšce skoro 2000 m, v této výšce to ještě bylo zalesněné. Asi o 400 m jsme sklesali a pak opět začali stoupat podél řeky Adishchala, zastavovali jsme na fotogenických místech. Asi po 30 km začala prašnačka. Probíhaly tam práce na silnici – rozšiřovali to, stavěli tu nové mostky, místy dělali opěrné zdi z kamenů do pletiva. Obzvlášť byl výživný poslední kus, kde to bylo velice úzké a museli jsme se vyhnout s bagrem a buldozerem. Buldozer projel jen tak tak, bagr zajel do svahu do sutě. Skály tu jsou z břidlice a proto se to dost drobí.

Napřed jsme zajeli do vesničky Murkmeli těsně před Ušguli, hodila nás tam směrovka Right way. Byly tam kamenné poloruiny, mezitím stál hotel, také dost zanedbaný. Bylo tam několik strážných věží, které jsou pro tuto oblast typické. Fürstovi došli do Ušguli pěšky, mě Vlád'a naložil cestou.

Zaparkovali jsme v Ušguli. Žádné oficiální parkoviště tam není. Fürstovi šli na túru na kopec s pevností, my šli pouze na procházku po vesnici. Bylo tam plno občerstvoven, ale všechny byly zavřené. Řada domů již bylo polorozpadlých, opravené byly zastřešené ošklivými plechovými střechami. Došli jsme až ke klášteru na kopci, ten byl zavřený, ale hned vedle byla vyhlídka do údolí a nejvyšší horu Gruzie Šchara s výškou 5193 m. Pan domácí nám říkal, že tam v údolí spadla lavina, bylo ji tam vidět u potoka. Na svahu byl vidět ledovec.

Vraceli jsme se zpět okruhem a zastavili se u jednoho penzionu na pivo a posléze jídlo. Já si dala ajunsandali a Vlád'a chačapuri, příprava trvala půl hodiny. Zrovna když jsme dojídali, přišli Fürstovi, ti si dali jen pivo. Asi 8 letý kluk zde jezdil jako blázen na koni po celé vesnici.

Vrátili jsme se k autu a vraceli se zpět. Stranou od silnice tam byla nenápadná cedule, že opravovaná silnice do Lalkhori je kvůli pracím uzavřena v době od 8 do 12 a od 14 do 17. Zřejmě si toho málokdo všimnul, z nás 4 pouze já.

Dojeli jsme k místu, kde byla silnice nejužší, stálo zde asi 6 aut a nevěděli jsme, jak dlouho zde budeme stát, naštěstí to trvalo jen asi 10 minut a rozjeli jsme se. Teprve za zatáčkou jsme viděli, že před námi bylo ještě asi 10 dalších aut. Bylo velice složité se mezi stavební technikou promotat. Byli jsme poslední, tudíž v oblaku prachu těch před námi

V Lalkhori jsme zastavili na kafe. Udělali nám ho tam přesně dle mého gusta – do velkého hrnku. Servírka neměla zpátky na dvacku, tak od nás vzala pouze 10 a odpustila nám 2 lary.

Vrátili jsme se do Mestie a zajeli se ještě podívat dozadu do údolí. Tam bylo několik pěkných věží, ale nedalo se u nich nikde zastavit. Přejeli jsme řeku a vrátili se okolo letiště. Stála u toho provozní moderní budova poněkud nakřivo.

Na večeři jsme šli do restaurace Laila, také na náměstí, o dva baráky vedle té včerejší. Včera tu měli zcela obsazeno, dnes jsme uspěli. Dle jídelníčku měli velice solidní výběr, ale z námi vybraných jídel 3 neměli. Já si dala kuře s rajčaty a cibulí, Vlád'a odžachuri.

Večer jsme poseděli v jídelně v penzionu. My si s Evou dole v přízemí koupily v krámku víno za 20 Gel.

24.7.

Ráno v jídelně spal nějaký kluk. Asi byl jak dělo, protože spal v botách. Vyjeli jsme před devátou hodinou a ještě se jeli podívat nad Mestii do lyžařského střediska Hatsvali. Zezdola sem jede lanovka, pak pokračuje další na vrchol a tam jsou sjezdovky. Lanovka zezdola jela, Eva se chtěla svézt dolů, považovali jsme to však za riskantní, protože nahoře v boudičce nikdo nebyl a co kdyby ji třeba vypnuli? Sjeli jsme tedy dolů k dolní stanici lanovky. Tam jsme zjistili, že lanovka jezdí stále. Koupili jsme si tedy lístky za 20 Gel a vyjeli nahoru a zase dolů.

Pak již jsme odjeli z Mestie. Cestou byly zase jiné výhledy. Bylo naprosto jasno. V malém bufáčku jsme se stavili na kafe, měli tam vystavěnou opěrnou zeď z prázdných flašek.

Na oběd jsme se stavili v restauračce nad přehradou. Dali jsme si všichni chinkali, což jsou plněné měšečky s masem. Jí se to rukama, stopka se nechá. Jeden měšec stál 0,90 Gel, dali jsme si je po 5. K tomu jsme dostali džbán ovocné šťávy, ve které byly vyluhované broskve a třešně.

Pak jsme se chtěli podívat ke hrázi přehrady. Byla však hlídaná, ukázali nám, že máme stát, tak jsme jeli pryč a pouze si přehradu vyfotili. Cestou jsme se snažili fotit prasata pasoucí se podél cesty. Měly totiž na krku dřevěný nákrčník s rohy. Zřejmě aby nemohly někam prolézat.

Pak jsme se postavili opět v kavárně na náměstí v Khobi jako cestou tam. Jen tam byl číšník mluvící pouze gruzínsky a snaživá paní, která tu byla jako host, komunikovala rusky a překládala naše požadavky, trochu si však pletla řádky z jídelního lístku. Fürstovi si dali studenou kávu, byla s ledem a proto strašně studená. Přidali však do ní zřejmě nějakou šťávu.

Dojeli jsme k moři do Poti a poté podél moře na jih. Cestou přšlo. Jeli jsme do Batumi, před ním byla na dálnici zácpa, protože tam byla bouračka. V Batumi byl hrozně hustý provoz, museli jsme projet skoro celé město. Bylo to velkoměsto s vysokými baráky, projížděli jsme okolo přístavu, tam byla doprava nezahuštěnější, vše se totiž koncentruje na jediné hlavní třídě.

Měli jsme zajištěné ubytování v residenci Orbi Apart hotelu. Je to ohromný barák zřejmě rozparcelovaný pro vlastníky jednotlivých pokojů a ti je pronajímají. Měli jsme objednaný apartmán pro 4 a oni ho neměli. Dostali jsme nakonec dva pokoje – my v 1. patře dvoupatrový s ložnicí nahoře s druhým příslušenstvím, a kuchyňkou. Fürstovi to měli ve 4. patře. Paní ubytovatelka uměla pouze rusky, tak jsem jí sprdla, že nedodrželi podmínky a že by nám měli dát nějakou slevu. Pokoj sice vypadal perfektně, ale nebyl tu držák na toaleták, žádný věšák na ručníky. V kuchyňce sice byla pračka, ale nebylo kam pověsit prádlo.

25.7.

Ráno jsme měli objednanou snídani na 8:30, skoro přesně nám ji donesli do pokoje, bylo to skoro jak v letadle – ohřátá zatavená mistička, v ní byly párečky, vaječná omeleta, 2 chleby, okurka, rajče. Pítí nám nedali, v pokoji sice byla konvice, ale čaj ne, my měli pouze kávu.

Po deváté hodině jsme vyrazili směrem na jih k tureckým hranicím do Sarpi, bylo to asi 25 km. Na hranicích byla ohromná celnice, stály tam kamiony, hned za hranicemi byly vidět dva minarety. Na mapě jsem měla zakreslenou nějakou pevnost, tak jsme k ní zabočili, šlo to velice prudce do kopce. Cesta, která k ní měla vést, nebyla cesta, byly to schody. Vládá se na cestě potkal s protijedoucím autem, tak musel chvíli couvat. Těsně před hranicemi byl vodopád a u něho socha apoštola Ondřeje, který je pro Gruzince něco jako u nás Cyril a Metoděj.

O kousek dál jsme se postavili na liduprázdné pláži a my s Evou jsme se vykouपालy. Bohužel pláže jsou tu kamenité. Je sice čistá voda, ale špatně se leze do vody a hlavně se z ní vylézá.

Pak jsme se postavili u římské pevnosti Apsaros v Goniu. Pevnost byla původně z 2. a 3. stol., měla čtvercový půdorys, v rozích a dalších místech byly kulaté věže, vstupné činilo 5 Gel. Uvnitř byly vykopávky, kopie římského tábora, ukázka obléhací techniky – ohromný vrhač kamenů, samostříl a kulatý vozík pro vozatajské závody.

Pak jsme jeli do Batumi, pobřežní silnicí. Zastavili jsme kus před delfináriem. Hledali jsme, kde bychom se najedli. V souběžné ulici jsme našli turecké bistro – dali jsme si tam kebab, Fürstovi kuřecí nugety. V delfináriu právě probíhalo představení od 14 hodin a bylo 14:15. Šli jsme okolo jezera, v parku tam byl růžový park s bránou ve tvaru srdce. Byl tam ohromný dosud nedostavěný mrakodrap Marriott. V parku jsme jsi dali venku kávu v kavárně Regents.

Šli jsme k věži Abecedy. Stojí na výspě u přístavu, má válcovitý tvar, ve šroubovici tam jsou písmenka gruzínské abecedy. Nahoře je rozhledna a otočná kavárna. Otáčí se ale až od 8 hodin večer. Vstup na rozhlednu činil 15 Gelů. Rozhledna má výšku 145 m, byly tam odtud krásné výhledy, uprostřed byl vidět otáčecí stroj. Fotky byly přes sklo trochu zamlžené.

Vedle stál vysoký barák, v němž bylo kasino. Na jeho špičce bylo ve výklenku něco jako malé ruské kolo s uzavřenými gondolami. Batumi je velkolepé moderní velkoměsto, ale mezi skvělými moderními stavbami stojí hrozné, ošuntělé paneláky s dozděnými balkony, v nichž bylo každé okno jiné, některá okna zamřížovaná třeba i v 6. podlaží. Vrátili jsme se po pobřežní pěší kolonádě. Byla tam soustava fontán. Kousek vedle na pódiu vystupovaly soubory

gruzínských tanců, pak vystupovala nějaká folková zpěvačka. Půjčovali tam kola pro 4, některá měla i sedátka pro děti vpředu. Celá kolonáda měla asi 2 km.

Vrátili jsme se do hotelu. Před ním jsme koupili melouna za 0,7 Gel za kg, párky, pivo (Krušovice) a chleba. My s Evou jsme se ještě šly koupat do moře. Pláž byla přes ulici, moře bylo velice klidné. Plavaly jsme do moře a při otočení jsme zjistily, že nás to odneslo asi 100 m, naštěstí podél pobřeží. Plavaly jsme zpět, já jako divá, ale vůbec jsem se nepohybovala dopředu, spíše zpět. Doplavala jsem tedy ke břehu, ale čekala mne šílená cesta po valounech k botám. Přiběhl ke mně plavčík a ptal se mě, jestli mi má přinést boty, ukázala jsem směr a řekla jaké. Donesl mi je a tím mi ušetřil těžkou chůzi.

Večer jsme si dali víno. Jednu lahev jsme koupili naproti pevnosti v Goniu. Působilo trochu jako ovocné, bylo temně rudé až fialové. Druhou lahev Vlád'a koupil v krámě. U delfinária jsme koupili na ulici püllitrovku čači, místní pálenky, ochutnali jsme ji a dali si jednoho panáka.

26.6.

Ráno po snídani jsme vyrazili do Ureki, což je jediná písčité pláž v okolí Batumi. Je to asi 40 km na sever před Poti. Ureki je černá pláž tvořená magnetocem, písek je černý a v něm je občas něco lesklého. Pronajali jsme si dvě lehátka a slunečník za 15 Gel (vše po 5 larech).

Koupali jsme se. Eva byla zahrabaná do písku, prý to prohřívá klouby. Já jsem si mokry písek natpala na kolena. Chodila zde řada prodejců, nabízeli nápoje, zmrzlinu, vařenou kukuřici. Vlád'a se spíše pohyboval okolo – filmoval a byl na kafi. Nějaký inteligent přivezl přívěs s lodí a aby se dobře spustila do moře, tak sám zajel až do vody. Pak se z ní samozřejmě nemohl vyhrabat. Zkusili ho vytáhnout jiným autem, ale to se také zahrabávalo. Nakonec přijel bagr a lžící trochu nadzvihnul předeek auta a povytáhnul ho z vody, až bylo schopné samo vyjet.

Po polední jsme s Vlád'ou šli na jídlo do bufetu, kde si dával kávu. Dali jsme si ostří, což je dušené hovězí maso s velkým množstvím cibule a rajskou omáčkou, ostré to bylo přiměřeně. Richarda jsme tam nalákali na kuře tabaco, což je kuře pečené naplacato rozpúlené. Příprava trvala více než půl hodiny, já se byla mezitím ještě koupat. Nebyly skoro žádné vlny, ale jezdil tam nějaký debil na vodním skútru a ohrožoval plavce.

Při odchodu z restaurace Vlád'a šel zaplatit a myslel, že zaplatil za všechny, až v autě jsme se dopočítali, že platil pouze za nás a účet za Fürstovy zůstal neuhrazen. Vraceli jsme se po vedlejší silničce podél moře, Bylo tam velice příjemné klidné městečko Kobuleti, mělo pobřeží porostlé borovicemi, pláže již byly oblázkové. Již tu však začínali stavět vyšší budovy a tím to tu zkazí.

Vrátili jsme se do hotelu a po odpočinku vyrazili do centra města. Pobřežní promenáda je naprosto rovná, lemovaná palmami a má asi 2 km. V jedné hospodě tam měli na zahrádce malé modely zajímavých staveb okolí. Byly tam dřevěné chaloupky, pevnost Gonio, most.

Začínalo se stmívat a stavby se rozsvěcovaly. Šli jsme podél jezera, ale z druhé strany než včera, byl zde zookoutek, ale za živým plotem, tak jsme viděli jen nějaké srnky. Na kraji parku byla socha nějaké pilotky s letadlem v ruce a dítětem, jako vystřižená ze sovětských obrázků. Šli jsme živou ulicí k náměstí, byl tam pěkný bar. Měli tam točené pivo, hrál tam hráč na saxofon, bylo to velice příjemné posezení. Na náměstí byl na jedné budově orloj.

Došli jsme k věži abecedy, měnily se na ní barvy, věž s kolotočem byla také pěkně osvětlená. Vraceli jsme se zpět po promenádě, chodilo tam hodně lidí. U mola bylo otevřeno plno stánků, součástí restaurace tam byly chatky s rákosovými střechami. Fontány byly barevně osvětlené. Vlád'a si dal na promenádě v jednom stánku pivo, Eva si dala víno, bylo ho asi 3 dcl a stálo jen 3 lary, tak jsem si to dala taky a chvíli jsme tam poseděli za stánkem, kde měli stoly s židličkami.

Cesta zpátky byla dlouhá, veřejné záchodky již byly zavřené, tak jsme museli jít do tmy do houští. Všechny vysoké budovy byly osvětlené měnicími se barvami. Došli jsme do hotelu až v 11 hodin, já zcela zničená, Vlád'a ještě stihnul facebook

27.6.

Ráno jsme měli sbaleno již před snídaní, počkali jsme na ni, měli jsme uvařený studený čaj a hned chtěli vyrazit. Bohužel jsme zjistili, že naše auto je zablokované jinými auty, všechny možné výjezdy byly zatarasené. Nakonec jsme objevili skulinu, kterou by se snad dalo projet. Vlád'a to zkusil, z jedné strany já, z druhé strany Richard jsme ho navigovali, měl tam po stranách asi 10 cm dohromady.

Vyjeli jsme směrem na západ po jižní spojnici. Zpočátku to vypadalo pěkně, provoz byl minimální, jen dvakrát dávali nový povrch a kus to bylo teprve vyfrézované. Pak ale začala silnice, o jaké se nám ani nesnilo. Byly tam díry, asfalt skoro chyběl, probíhaly tam stavební práce, upravovali svahy, dělali nové propustky či mostky. Na jednom místě jsme čekali, až nás bagr pustí. Byly tam šíleně vyjeté koleje od nákladáků, dvakrát jsme chytli spodkem. Pohybovali jsme se rychlostí asi 30 km/hod. Jen kousek podél přehrady Choroghi byla silnice perfektní, již jsme doufali, že to tak bude pokračovat, ale byl to jen kousek.

Přejížděli jsme přes průsmyk Goderdzi ve výšce 2025 m. Kousek pod ním bylo velkolepé lyžařské středisko, ale částečně rozestavěné, zřejmě jeho dokončení chtějí koordinovat se silnicí, protože v současnosti je vozidlem takřka nedosažitelné.

Na vrcholku průsmyku stála hospůdka Edelweiss, byl to děsný pajzl spojený s krámkem, ale měli tam nabídku jídla. Pán mluvil rusky. Já si dala sýr se smetanou a vajíčkem, Vlád'a si dal skopové. Bylo to hotové hrozně rychle. Měli tam řadu vlaječek a bankovek, tak jsme majiteli věnovali naši vlaječku, kterou jsme původně chtěli vyvěsit na zadek auta. Slovenskou vlajku tam už měli a celkem velkou, pán byl ohledně naší země v obraze.

Sjížděli jsme celkem prudce dolů. Přejížděli jsme tam potok, který šel přes silnici pod vodopádem. Teprve ve vesnici Zarzma začala normální silnice, to jsme nevěřili, že někdy takhle může vypadat silnice 1.třídy. Celá délka té prašnačky činila jen asi 70 km.

Pak už nám zbývalo jen 50 km do Bordžomi. Jsou to lázně, stácejí zde minerálku, kterou všude prodávají. Je trochu slaná a nakyslá. Měli jsme ubytování zajištěné v penzionu Besarioni v kopci. Majitelem byl velice příjemný pán, bydlel tam v patře se ženou, dcerou s miminem a babičkou. Toto ubytování bylo velice levné, byly to starší, ale hezké pokojíky, příslušenství bylo zvlášť. Pan domácí nám dal ochutnat svoje víno, dali jsme si ho s melounem. Kupodivu jeho penzion byl zapsaný v Lonely Planet. Je v něm 5 ubytovacích zařízení v místě a přitom v celé Bordžomi je jich 300.

Trochu přšelo, ale přesto jsme vyrazili do centra. Sešli jsme z kopce, přešli most, za nímž byl městský park. V něm měla stánky řada prodejců suvenýrů, byly tam střelnice a atrakce pro děti. Došli jsme až k lázeňskému parku. Byl tam velkolepý hotel Sheraton, krámky, hospůdky a lávka do smyčky. Park byl sice otevřen až do 23 hodin, ale nešli jsme tam. Vraceli jsme se a stavili se v hospůdce Relax. Byla otevřená, zastřešená rákosem, měli tam točené pivo za 3 lary. Dali jsme si tam večeri – Vlád'a odžakuri, já šašlik, Fürstovi mexické brambory a caesar salát, k tomu 3 piva. Okolo nás kouřili vodní dýmky.

Vrátili jsme se do ubytování a dopili ještě víno se zásob pana domácího.

28.6.

Ráno jsme se sbalili a jeli si prohlédnout okolí Bordžomi. Napřed jsme jeli k Zelenému klášteru. Je kousek za městem v zalesněném údolí. Mohlo se dojet až k němu. Stál tam kostel

z 9. století a zvonice. Z domků stranou hned vylezl mnich a hlídal nás. V kostele nám zakázal fotit. Za Rusů to zřejmě bylo v troskách, v 80. letech to zrekonstruovali a v roce 2004 se sem opět nastěhovali mniši. Mají vedle kláštera provizorní domky.

Pak jsme se podívali na pevnost Gonio. Je ve městě, zajeli jsme pod ní a nahoru museli dojít. Cestou nás doprovázel pes, který kvůli tomu podlezl plot. Na pevnosti byly pouze zbytky zdí, jedna kvádrová budova a krásná vyhlídka, celkem to bylo zanedbané. Pak jsme jeli do lázní, chtěli jsme dojet až k parku, ale tam auta nesmí, zaparkovali jsme na parkovišti, které nebylo zakreslené v mapě, možná díky tomu jsme tu byli první.

Šli jsme na lanovku. Stála nás 5 Gel, jel s námi děda, který doporučoval natočit si místní minerálku a dovést si jí domů. Prý má úžasné účinky. Podnikli jsme okroužek po modré značce, byla stejně značená jako u nás. Napřed jsme šli nahore na planině po silnici, značka kupodivu vedla za plotem, tak se po ní nedalo jít. Došli jsme ke kostelu Sv. Serafína, což byl poustevník, který tam žil. Byla tam vedle chaloupka, kde údajně dožil, pak tam byl i jeho obraz s medvědem a kaplička.

Pokračovali jsme do údolí, cesta měla velice prudký spád. Jezdila tam terénní auta, docela divoce. Asi proto tam byl ten plot, aby nejezdily, kde je napadne. Sešli jsme dolů, tam bylo termální koupaliště, lidi se v něm rochnili, bylo to jen na to, nikoliv na plavání. Voda měla 32° C, vstupné bylo 5 Gel, my tam nešli, protože podle mapy jsem nepoznala, že je to koupaliště a neměli jsme plavky.

Podél potoka jsme se vraceli zpět do města. Byl to bystrý kamenitý potok, trochu jako Vydra. V lese tam bylo občerstvení, dali jsme si pití. Měli tam v kleci ve vodě pstruhy a rozdělaný oheň. Na objednávku je vytáhli z vody, zabili, kuchali a pekli. Na konci jsme vešli zezadu do lázeňského parku, který vypadá spíše jako lunapark – je tam plno atrakcí, kolotoče, dětské atrakce, lidé skoro žádní.

V boku ze svahu tam spadal celkem mohutný vodopád. Před ním stála černo zlatá socha jak od Zoubka. Uprostřed parku byl pavilon a v něm pramen. Byla tam paní, která čerpala lidem vodu. Remcala, když jí někdo podával větší nádoby, jinak měla kelímky. V parku bylo také muzeum voskových figurin a panenek, to jsme však již vynechali. Na počátku parku stála stylizovaná socha fotografa se starým foťákem.

Dali jsme si pozdní oběd ve včerejší hospůdce Relax. Objednali jsme si šašlik s mexickými bramborami. Odjeli jsme asi o půl čtvrté, jeli jsme směrem na Tbilisi. Asi 30 km to bylo k dálnici, pak rychlá cesta po dálnici. Cestou jsme se stavili v moderním nákupním centru Way markt, měli tam bufáč, kavárnu a prodejnu.

V Tbilisi byl velice hustý provoz, trvalo nám to přejet asi 1 hodinu. Byli jsme ubytováni opět v hotelu Rich, jako na počátku naší cesty. Cestou nám teplota ukazovala 102° F, tedy asi 38° C, což bylo opravdu hodně. Šli jsme hned do bazénu, voda byla výrazně teplejší než minule.

Večer jsme hledali testovací centra. Vláda odeslal několik meilů, zda testují a zda se musíme objednat. Vláda pustil z disku písničky ze 60. let. Venku i pozdě večer byl hrozně velký hic.

29.6.

Ráno jsme měli snídaní připravenou na stole u bazénu, dostali jsme vajíčka, párek, šlehaný tvaroh, zeleninu, croissanty a sladké buchty.

Pak jsme si byly ještě s Evou zaplavat. O půl deváté jsme vyrazili na testování. Rozhodli jsme se pro centrum molekulární medicíny v Ljublaňské ulici na severu města, byl hodně hustý provoz, jeli jsme to skoro hodinu. Přesvědčovali nás, že bychom měli mít PCR testy, ale naše republika vyžaduje po plně očkovaných pouze antigenní testy. Po půlhodině nám dali certifikáty, že jsme negativní.

Pak jsme jeli k soše Václava Havla, byla u ulice Tamarskvili v trochu zanedbaném parku. Je to sedící socha v ležérním posedu – nohu přes nohu, ruku měl u hlavy. Socha byla dost realistická.

Nedaleko odtud bylo etnografické muzeum Vake. Byl to skanzen ve svahu v hrozně vyprahlé krajině. Vstupné činilo 5 Gel, neměli žádnou mapičku, ani tu nebyla žádná informační tabule. Za to v každém baráku seděla paní a byla nám připravena o domě povídat v ruštině či v angličtině. Byly tam domy z 19. stol., které vypadaly jako stodoly, po straně byla nízká palanda na spaní, uprostřed ohniště na vaření, na podlaze udusaná hlína, stál tam tkalcovský stav, byla tam řada nářadí.

Byly tam i bohatší domy. Průvodkyně nám ukazovala kolíbkou s odtokem skrz peřinku. Na zdech visely tkané koberce, prý se takový koberec tkal až 4 roky. Také tam byl dům etnografa, který se zasloužil o získání sbírek a zachování domků. Kromě toho tu byly hospodářské budovy, domek na výrobu a lisování vína, kovářská pec. Škola byla bohužel zavřená, ale měli jsme toho v tom hicu docela dost.

Od skanzenu jsme popojeli ještě kousek do kopce a tam bylo krásné jezero. Docela zvláštní zde na kopci. Jmenovalo se to Želví jezero, nad ním byla restaurace, ve které jsme si dali jídlo. Já měla sýr se zeleninou, Vláďa šašlik. Bylo to tu o něco dražší, pivo měli nekřesťansky drahé za 12 Gel gruzínské a cizí dokonce za 10 Gel malé.

Pak jsme sjeli dolů k řece. Chtěla jsem ještě zastavit u hodinové věže, ale nedalo se tam vjet a muselo by se parkovat zvenku starého města, tak jsme dojeli za most do podzemního parkoviště, kde jsme byli před 14 dny. Šli jsme k řece a počítali s tím, že se pojedeme lodí. Napřed nám nějaký kapitán nabízel plavbu s jídlem a čačou, což jsme odmítli. Pak nás oslovila ženská a nabídla nám plavbu 6 km po řece za 30 min, s kávou a vínem. Napřed to bylo za 35 a posléze snížila na 25, tak jsme šli. Ona nás posadila na loď a odešla. Spolu s námi jel nějaký arabský pár. Vyrazili jsme kus proti proudu až k budově s placatými stříškami ve tvaru kruhu, tzv. houbový dům, kde je dům služeb. Pak jsme jeli zpět a zase po proudu.

Tam byly svislé skály a nad nimi domy, některé i převísle, 2 x spadal dolů vodopád, létaly tam volavky. Projížděli jsme pod pomníkem krále Vachtanga a pod lávkou s prohnutou střechou. Při placení jsem se zeptala, co to kafe, které nám slibovali. Řidič říkal, že bude na břehu. Tak jsem ho tam chtěla a opravdu nám ho uvařili, slíbené víno nebylo.

Pak již jsme jeli do hotelu. Jen jsme se chtěli stavět u svatebního paláce, extravagantní futuristické stavby, kterou jsme viděli z okna hotelu. Byla tam však brána a zavřená. Byl tam strážný, který říkal, že je to soukromý pozemek.

Zastavili jsme se v Carefouru a koupili jsme čaču, gruziňák a pivo, já si koupila nějaké koření. V hotelu jsme si byli zaplavat v bazénu, i když trochu přšelo. Večer jsme si pouštěli písničky a film Potlach.

30.6.

Ráno jsme měli objednanou snídani na 8. hodinu, za 10 minut 8 zazvonil telefon a oznámili nám, že je snídane připravena. Byla opět na terase u bazénu. Měli jsme salámy a šunku, párečky a jinak to, co včera. Eva sbalila sladké bulky na později.

Po půl deváté jsme chtěli vyrazit, ale naše auto bylo zataraseno jiným, recepční byl vzbudit jeho vlastníka. Vykouknul rozespálý z okna, byl do půl těla a řekl: „1 minute“, ale bylo to o něco déle.

Projeli jsme Tbilisi směrem na sever po výpadovce podél vody. Provoz byl o trochu mírnější než včera, protože bylo o něco dříve. Za Mchetou jsme odbočili na sever do hor. Jeli jsme do Kazbegi asi 150 km. První polovina cesty perfektně ubíhala, silnice byla jako když střelí. Pak se začala zvedat do hor.

Tam byla sypaná hráz Zhinvalské přehrady. Byla v ní modrozelená voda. Nad přehradou stál klášter Ananuris. Bylo to zde opevněné a uvnitř dva kostely a věž. Z terasy byla vyhlídka na jezero. Uvnitř kostela to bylo pěkné.

Pokračovali jsme do hor přes Gudauri, před ním bylo několik prudkých serpentín, aby se překonalo převýšení. Gudauri je ve výšce přes 2000 m, je to lyžařské středisko s mnoha sjezdovkami, bylo to tam poněkud neuspořádané a docela rozestavěné.

Ve výšce 2325 m jsme překonali Křížový průsmyk a dále mírně klesali. Z Almasiani vedla kabinková lanovka na kopec, odkud vedou do Gudauri sjezdovky, byla v provozu. Dojeli jsme až do Stepantsmindy, jinak nazývané Kazbegi. Odtud je to již jen 10 km na hranice s Ruskem. Ke hranicím to klesalo, jeli jsme až tam, jelo se několika tunely. Jeden měl hrozný povrch, bylo to jak oranice. Silnice se docela zužovala a přitom tam jezdily kamiony. Těsně před hranicí je zřejmě obývaný klášter

moderního stylu. Cestou byly krásné výhledy na údolí a říčku v něm.

Z Kazbegi jsme vyjeli nahoru na kopec ke kostelíku Nejsvětější trojice, zezdola to vypadalo až neskutečné, že by tam mohla vést nějaká sjízdná silnice. Vedla však, byla zřejmě skoro nová a perfektní. Jen na jednom místě jim to asi ujelo, tak tam měli připravené piloty a stál tam jeřáb, respektive buchar na piloty a jen tak tak jsme se s autem vyhnuli.

Nahoře bylo docela dost turistů, Dole bylo řada maršutkářů, kteří přesvědčovali lidi, nás taky, že nahoru se normálním autem nedá vyjet. Byl to krásný kostelík s krásnou vyhlídkou na Kazbegi jak z letadla. Pod kostelíkem zřejmě byla obydlí pro mnichy, protože to tu hlídali a dole to bylo zavřené. U jednoho okna u brány tam byl reliéf, který vypadal jak 2 dinosauri.

Sjeli jsme dolů a šli na náměstí do restaurace na pozdější oběd. Já s Evou jsme si daly pstruhy, pánové šašlik, bylo to výborné a ne moc drahé. Pak jsme jeli do údolí Sno, které vedlo

15 km do July. Asi polovina byla silnice v perfektním stavu, poté prašnačka se šílenými děrami, začalo trochu pršet.

Když jsme viděli, že se silnice hodně zvedá a zužuje, tak už jsme dál nejeli. Podívali jsme se do bočního údolíčka. Byla tam hrozně zajímavá struktura skal, bylo to z břidlice, které se rozpadaly a vypadalo to jako lístečky či hrubý dřevní odpad. Vrátili jsme se do vesničky Sno, byl tam starý kostelík a socha krále Vachtanga s modelem kostelíka v ruce, o kousek dál byla zřícenina hradu. Na konci vesnice byly ohromné kameny vytesané do podob lidských obličejů. Některé byly moc povedené. Měli tu kasičku a na ní napsáno 5 Gel, hodili jsme tam pár drobných.

Další plánované údolí Truso jsme vynechali, protože již na počátku bylo vidět, jak je silnice rozbitá. Někde u pokračování této silničky se pohybují vojáci, protože tam začíná Jižní Osetie. Dále jsme zastavovali na fotogenických místech. Jedno z míst byla sírová vápencová voda. Byla to šikmá skála z vápenitých usazenin, z nichž stékala oranžová voda. V Křížovém sedle byla cedule pouze v gruzínštině olepená cedulkami a obelisk s ruštinou. Hned vedle byl hřbitůvek německých válečných zajatců, byly to prosté kamenné kříže bez jmen.

Před Gudauri pořádali tandemové seskoky a pak tam byl památník kruhového půdorysu rusko-gruzínského přátelství s mozaikou z roku 1983 k dvousetletému výročí Georgievské smlouvy.

Pak již jsme se vraceli do Tbilisi. Cestou jsme se převlékli a sbalili věci do letadla. Stavili jsme se v jedné kavárně, kde už pán chtěl zavírat, ale ještě nám udělal kafe. Měl tam vystavený půllitřík, jako míru, jaké točí pivo. Zajímali jsme se, zda byl ho neprodal, nechtěl. Když jsme však odcházeli, zeptal se, zda jsme Češi, a dal nám ho, nic za něj nechtěl.

Před Tbilisi jsme uhnuli na okruh a objeli ho. Sice to byla normální silnice, ale provoz nebyl nijak hustý, nebyly tu skoro žádné křižovatky. Zpočátku byl krásný výhled na město a Tbiliské jezero. Před letištem jsme dobrali benzín a skoro přesně v 9 hodin, jak bylo dohodnuto, jsme byli na letišti. Již tam asi na nás čekali, přijeli hned za námi autem. Celkem rychle to bez problémů převzali. Pak nás čekalo dlouhé čekání na letadlo, protože nám to odlétalo až ve 4:55.

K večeri jsme si dali kuře od včerejška a vinný střík, Vláďa cestou nakoupil piva a pak ještě vyřídil zakončení facebooku.

1.7.

Přes noc tu odlétalo docela dost letadel. Vraceli jsme se stejně jako cestou sem – tedy přes Varšavu. Některým cestujícím dělali docela obstrukce s doklady, které potřebují k letu. Po nás nic nechtěli. Dostali jsme opět to samé, co cestou sem – plněnou kapsičku a vodu. Do Prahy jsme dorazili v 9.25 hodin. Potěšil nás Honza, který se ozval, že nás vyzvedne, i když před tím tvrdil, že se mu to nehodí. Fürstovi jeli MHD na nádraží a pak vlakem domů.